

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 3 ΜΑΪΟΥ 1928

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Κ. ΖΕΓΓΕΛΗ

Ὁ κ. Πρόεδρος χαιρετίζει τὸν παρεπιδημοῦντα Ἰάπωνα σεισμολόγον, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Σεντάι κ. Tanakadate, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν ὅπως λάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν.

Ὁ κ. πρόεδρος ἀγγέλει τὸν θάνατον τοῦ Γεωργ. Ρεμούνδου.

ΚΥΡΙΟΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ,

Δὲν εἶναι μόνα αἰσθήματα βαθυτάτης λύπης ἀλλὰ καὶ θλιβερᾶς καταπλήξεως ὅσα ἐξήγειρεν εἰς πάντας ἡμᾶς ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν συναδέλφου Γεωργίου Ῥεμούνδου.

Εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δράσεως, πλήρης ζωῆς καὶ ἐργατικότητος, μακρὰν τῶν οἰκείων καὶ φίλων, ἐξηφανίσθη προώρως καὶ ἀπροσδοκῆτως μία τῶν ὀλίγων ἐπιστημονικῶν κορυφῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης.

Ἄξιος διάδοχος τοῦ Νικολαΐδου, τοῦ Ι. Χαϊζιδάκι, τοῦ Κυπαρίσσου Στεφάνου, ἀστέρων τῆς Ἑλληνικωτέρας τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν ὁποίων ἡ λάμψις ἐφώτιζε πολὺ πέραν τοῦ Ἑλληνικοῦ μαθηματικοῦ στερεώματος, ὑπῆρξε τόσον διὰ τὸ Πανεπιστήμιον ὅσον καὶ διὰ τὴν νεοπαγῆ ἡμῶν Ἀκαδημίαν κόσμημα καὶ πολύτιμος συνεργάτης.

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτοῦ ἰδιοφυΐα εἰς τὰ μαθηματικὰ κατέστη ἤδη ἔκδηλος ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῶν σπουδῶν του εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον καὶ τῇ συστάσει τῶν καθηγητῶν του ἀπεστάλη μετὰ τὸ πέρασ αὐτῶν τῷ 1901 ὡς ὑπότροφος εἰς τὴν *Ecole Normale* τῶν Παρισίων, τὸ πνευματικὸν τροφεῖον τῶν διασημοτέρων τῆς Γαλλίας μαθηματικῶν, πρὸς τελειοποίησιν. Οὔτε τῶν καλυτέρων αὐτῶν τροφίμων ὑστέρησεν ἐκεῖ, οὔτε τὴν φήμην τῆς Ἑλληνικῆς

Σχολῆς ἐξ ἧς ἐξεπορεύετο ἐμείωσε. Δύο ἔτη παρῆλθον μόλις καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τὴν πρώτην περισοπούδαστον διατριβὴν του, νέαν ὁδὸν ἐρεύνης ταμοῦσαν καὶ διὰ τῆς ὁποίας βραδύτερον ὀλόκληρος νέος κλάδος συναρτήσεων ἐμελετήθη.

Δι' ἐνθουσιώδους ἐπιστολῆς πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος Θεοτόκην, ἐφωδίαζεν αὐτόν, ὁ πολὺς *Appel* ἐπανερχόμενον νὰ μεταδώσῃ τότε νέα φῶτα εἰς τὴν πατρίδα.

Καὶ ἰδοὺ ἡ πολιτεία τὸν ἐχρησιμοποίησεν ἀμέσως... ὡς Ἑλληνοδιδάσκαλον εἰς τὸ Βαρβάκειον.

Τῷ 1906 τῇ χρηματικῇ συνδρομῇ τῶν ἐν Γαλλίᾳ, καθηγητῶν αὐτοῦ χρησιμοποιεῖ τὰς διακοπὰς του ἵνα μεταβῇ εἰς Παρισίους, καὶ ὑποστηρίξῃ τὴν διδακτορικὴν του διατριβὴν, πρωτότυπον ἐξαιρετικῆς σημασίας μελέτην, ἐν ἧ ἂποδεικνύει, ὅτι συνάρτησις μὲν ν κλάδους εἰς τὴν περιοχὴν κυρίου ἀνωμάλου σημείου μεμονωμένου λαμβάνει εἰς τὴν περιοχὴν αὐτοῦ πάσας τὰς τιμὰς, ἐξαιρέσει τὸ πολὺ 2 ν τιμῶν.

Μὲ νέαν οὕτω ἐπιστημονικὴν δόξαν ἐπανερχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ συνεχίσῃ δύο ἀκόμη ἔτη τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀριθμητικῆς εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου μέχρι οὗ προαχθῇ εἰς καθηγητὴν τοῦ Γυμνασίου, εἰς ἣν θέσιν εἰργάσθη μέχρι τοῦ 1912 ὅτε διωρίσθη τέλος καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Οὔτε δυσφορίαν οὔτε ἀδημονίαν ἔφερον ποτὲ εἰς αὐτὸν ἡ τοιαύτη καθυστέρησις, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ψυχὴν του ἢ ν' ἀναστρίλουν τὴν ἐπιστημονικὴν του θέρμην, τοιαῦτα ἐμπόδια.

Τὸ μαντεύομεν ὅλοι ὅσοι καλῶς τὸν ἐγνώρισαν.

Χαρακτῆρ ἥρεμος καὶ ἐξαιρετικῶς πρᾶος, μόνον τὴν ἡσυχίαν τῆς σκέψεως ἐπεζητέι. Ξένος πρὸς τὴν περὶ αὐτὸν κοινωνικὴν ἢ πολιτικὴν τύρβην, ἀδιάφορος πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν, μόνον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ προσεπάθει νὰ μὴ ἀδικήσῃ περισπώμενος περὶ ἄλλου παρὰ περὶ τὰς ὑψηλὰς τῆς μαθηματικῆς σφαιράς πρὸς ἃς μετὰ πόθου πάντοτε προσητένιζε.

Τὴν ζωὴν του διεμέριζε εἰς τὴν στοργὴν τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν ἀριθμῶν καὶ ὡς δικαίαν ἀμοιβὴν τῶν εὐγενῶν του ἀγώνων

ἐθεώρει ἐπαρκῆ τὴν ἤρεμον ἀνάπαινον κατὰ πᾶσαν ἐροτὴν εἰς τὴν ἐξοχὴν, τὴν ὁποίαν λάτρης θερμὸς τοῦ ὑπαίθρου ἀπελάμβανεν ὡς ὑψίστην ἡδονήν.

Ἄλλὰ προτιμῶ νὰ ὁμιλήσω περισσότερον περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς του ἐργασίας παρὰ περὶ τοῦ βίου του. Διότι ὅσον καὶ ἂν ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀγαθωτέρου τῶν συναδέλφων εἶναι γλυκεῖα, ἡ ἀπώλεια τὴν ὁποίαν ὑπέστη διὰ τοῦ προώρου αὐτοῦ θανάτου ἢ Ἑλληνικῆ ἐπιστήμῃ συγκινεῖ τὴν Ἀκαδημίαν ἀκόμη περισσότερον.

Οἱ μαθηματικοί, ὑπὲρ οἵανδήποτε ἄλλην ἐπιστημονικὴν εἰδικότητα γεννῶνται μαθηματικοί, ὅπως οἱ καλλιτέχναι γεννῶνται καλλιτέχναι. Καὶ ὁ Ῥεμουῆδος ὑπῆρξεν εἰς τῶν προνομούχων τούτων.

Καίτοι δὲ ἡ ἐπιστήμῃ τῶν ἀριθμῶν στηρίζεται ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην εἰς τοὺς ἀτέγκτους νόμους τῆς λογικῆς, καὶ ὁ σοφώτερος οὐχ ἦτιον τῶν λογικενομένων συμβαίνει συχνὰ νὰ μὴ δύναται νὰ παρακολουθῇ τὴν μαθηματικὴν σκέψιν. Ὁ μαθηματικὸς πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἰκανότητα νὰ συντονίζῃ τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ χορδὰς πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀριθμῶν, ἥτις διαφεύγη τὴν κλασσικὴν λογικὴν.

Καὶ ὁ Ῥεμουῆδος ὑπῆρξεν ἀληθῆς καλλιτέχνης τῶν ἀριθμῶν καὶ τοὺς ἐχρησιμοποιοῦ με ἔμπνευσιν καὶ ἐπιτυχίαν εἰς τὴν δημιουργίαν νέων θεωρημάτων, εὔρυσιν τοῦ πεδίου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, πρὸς τὴν ἀνεύρεσιν κομψωτέρων ἀποδείξεων.

Ἀπὸ τῆς πρώτης του ἐργασίας τῷ 1903 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας ἀνακοινωθείσης, κατώρθωσε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς ἕνα τῶν θεμελιωδεστέρων καὶ φιλοσοφικωτέρων κλάδων τῆς Μαθηματικῆς, τὴν θεωρίαν τῶν συναρτήσεων, ἐπεκτείνας τὰς σχετικὰς ἐργασίας τῶν διδασκάλων αὐτοῦ *Piccard*, *Borel*, *Painlevé* κατὰ τρόπον διανοίγοντα νέας ὁδοὺς. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς ὑπῆρξε δημιουργικὸς. Τριακονταπέντε ἀνακοινώσεις ἔκαμεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας, 58 διατριβὰς πρωτοτύπους ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ πρῶτα ξένα μαθηματικὰ περιοδικὰ καὶ τέσσαρας ἀνακοινώσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν.

Αἱ μέθοδοι καὶ αἱ ἔννοιαι τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ῥεμουῆδος

κατὰ τὰς ἐρευνητικὰς του ἐργασίας ὑπῆρξαν καὶ πολλοὶ καὶ ποικίλοι. Ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων θεμάτων ἅτινα ἠρεύνησε πλὴν τῶν ἄνω ἀναφερθέντων μνημονεύω, τὴν γενίκευσιν τοῦ κλασσικοῦ θεωρήματος. τοῦ *Hermite* καὶ *Lindermann* τὴν μελέτην οἰκογενειῶν καὶ σειρῶν πλειοτίμων συναρτήσεων τοῦ *Karathéodωρη*, τοῦ *Landau* καὶ ἄλλων, ἧς ἔφερεν αὐτὸν εἰς σημαντικὰ ἐπιστημονικὰ ἐξαγόμενα. Ἐρέυνας του ἐπὶ διαφορικῶν ἐξισώσεων καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρήματος τοῦ *Briot's Bouquet* τοῦ ὁποίου τὴν ἰσχὺν ἐπεξέτεινε καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων. Μελέτας του ἐπὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ διαφορικῶν ἐξισώσεων, ἐργασίας ἐπὶ μορφολογικῶν θεωριῶν τῆς Ἀλγέβρας ἐφ' ὧν ἐδημοσίευσεν ὑπομνήματα εἰς εἰδικὰ περιοδικὰ καὶ καθ' ἑξῆς.

Τελευταίως παρουσίασεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἡμῶν σύγγραμμα γαλλιστὶ ἀνῆκον εἰς τὰς ἐκδόσεις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας ἐκδιδομένης ὅπερ ἔφερε τὸν τίτλον *Extension des fonctions algébroides multiformes du théorème de M. Picard et ses généralisations*.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο ν' ἀκολουθήσουν δύο ἄλλα τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως, ὑπῆρξε φεῦ τὸ κύκνειον αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἄσμα.

Πλὴν τῶν πρωτοτύπων αὐτῶν διατριβῶν καὶ μονογραφικῶν ἐξέδωσεν ὁ Ῥεμουῆνδος καὶ πολύτιμα διδακτικὰ συγγράμματα διὰ τοὺς μαθητὰς του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῷ Πολυτεχνεῖῳ.

Τὰ συγγράμματα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς:

1. Θεωρία τῶν διαφορικῶν ἐξισώσεων εἰς δύο τόμους.
2. Γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς θεωρίας τῶν ἀναλυτικῶν συναρτήσεων εἰς δύο τόμους.
3. Μαθήματα ἀνωτέρας ἀλγέβρας εἰς δύο τόμους.
4. Ἐγχειρίδιον ἀναλυτικῆς Γεωμετρίας.
5. Δογματὸς τῶν πιθανοτήτων.

Δεῖγμα καὶ ταῦτα τῆς ἄκρας φιλοπονίας καὶ διδακτικῆς του ἰκανότητος. Διότι ὁ διδάσκαλος ἡμιλλᾷτο ἂν μὴ ὑπερέβαλλε τὸν ἐρευνητὴν καὶ ἀφ' ἧς ὑπῆρξε συνάδελφος ἡμῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δὲν ἠκούσαμεν παρὰ λέξεις σεβασμοῦ καὶ θανμασμοῦ ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν του διὰ τὴν ἄκραν σαφήνειαν τῆς διδασκαλίας του καὶ τὴν διαύγειαν τῆς μαθηματικῆς του

σκέψεως. Ὁ Ῥεμοῦνδος ἀντεπροσώπενε τὴν Ἑλλάδα εἰς πολλὰ διεθνή συνέδρια εισφέρων πάντοτε εἰς αὐτὰ σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν συμβολήν.

Εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν ἀντεπροσώπενε τὴν Ἑλλάδα ὡς Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διεθνοῦς πνευματικῆς συνεργασίας.

Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ πλὴν τῶν σπουδαίων αὐτοῦ ἀνακοινώσεων προσέφευρεν ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας ὡς γραμματεὺς τῶν δημοσιευμάτων.

Τοιαύτη μακρὰ καὶ σοβαρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ σταδιοδρομία. Καὶ ἡ εἰς γενικωτάτας γραμμάς μόνον ἔκθεσις αὐτῆς μὲ ἡμπόδισε νὰ εἶμαι συντομώτερος. Λυποῦμαι οὐχ ἦντον περισσότερον διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ εἶμαι ἐκτενέστερος.

Τὸ μαθηματικόν του ἔργον εἶναι ἄξιον εὐρυτέρας πολὺ ἀναλύσεως. ἀλλὰ τούτων μόνον εἰδικὸς μύστης τῆς μαθηματικῆς δύναται νὰ ἀναλάβῃ. Ἡμεῖς μόνον τὰ φωτεινὰ ἐκεῖνα σημεῖα τῆς ἐπιστημονικῆς του δράσεως, τὰ ὁποῖα πλήττον καὶ τὸν ἄοπλον εἰδικῆς ἐπιστημοσύνης ὀφθαλμὸν ἐπαρουσιάζαμεν εἰς ὑμᾶς.

Τὸν πρόωρον θάνατον αὐτοῦ δὲν θὰ θρηγήσουν μόνον οἱ φίλοι του, τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἡ Ἀκαδημία. Ἄλλ' ὅλοι οἱ ἀπανταχοῦ μεμνημένοι εἰς τὴν ὑψηλὴν τῶν ἀριθμῶν ἐπιστήμην, διότι αὐτοὶ αἰσθάνονται καλύτερον ὅτι τὸ βαθὺ ἐκεῖνου μαθηματικὸν πνεῦμα ἐπεφύλασεν εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἄλλων ἀληθειῶν τὰς ὁποίας ἐκάλυψεν πλέον ὁ τάφος.

Παρακαλῶ τοὺς κ.κ. συναδέλφους εἰς ἔνδειξιν πένθους καὶ τιμῆς νὰ ἐγερθῶσι.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΑ.—Ὁ σεισμὸς τῆς Κορίνθου τῆς 22 Ἀπριλίου 1928 καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Αἰγινήτου.

Ὁ σεισμὸς τοῦ 1858.—Περὶ τὴν 11 ὥρ. π. μ. τῆς 9/21 Φεβρουαρίου 1858, ἰσχυρὸς σεισμὸς, ἐξ Α. πρὸς Δ., κατέστρεψεν ὀλόκληρον τὴν πόλιν τῆς παλαιᾶς Κορίνθου, μεταβαλὼν αὐτὴν, καθὼς καὶ τὸ Καλαμάκι, τὰ Ἐξαμήλια, τὴν Καρτέσαν, τὸ Περιγιάλι, τὸ Ἀσσίσι καὶ τὸ Νεοχώρι εἰς ἐρείπια. Τὸ κέντρον τῆς ἐπικεντρικῆς ζώνης ἦτο πρὸς Ν. τοῦ Ἀχροκορίνθου, παρὰ τὸ χωρίον Νεοχώρι. Πρὸ τοῦ σεισμοῦ,